

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران

نقش مدیریت جهادی و اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی

کبری شفيعی ثابت

کارشناس ارشد، علوم تربیتی، برنامه ریزی آموزشی

Email: Shafiisabet7777@gmail.com

چکیده:

اقتصاد و فرهنگ، دو رکن و عنصر بسیار مهم در جامعه امروزی ما هستند. یکی از مقولات مهم در زمینه اقتصاد، اقتصاد مقاومتی است. اقتصاد مقاومتی به معنی تشخیص حوزه های فشار و متعاقباً تلاش برای کنترل و بی اثر کردن آنها است. این مقاله با عنوان اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی سعی در تبیین این موضوع است. برای رسیدن به اقتصاد مقاومتی باید وابستگی به دنیای خارج کاهش یابد و بر تولید داخلی تاکید شود و در زمینه فرهنگ نیز باید اقدامات اساسی توسط متولیان فرهنگی انجام شود تا با پوچی گرائی رسانه های بیگانه جلوگیری کنند و فرهنگ اسلامی و ایرانی را گسترش دهند و همه اینها با همکاری دولت و مردم محقق خواهد شد. مسئولین برای رسیدن به این هدف به پشتیبانی مردم نیاز دارند و دولت باید از مشارکت مردمی در فعالیتهای اقتصادی استقبال کند و کاری کند که همه مردم در فعالیتهای اقتصادی مشارکت کنند. و دولت هم باید سیاستهای اقتصادی و فرهنگی در جهت تحقق این مهم فراهم آورد، تا به رهنمودهای مقام معظم رهبری جامعه عمل پوشانده شود

کلیدواژه‌ها: اقتصاد، فرهنگ، عزم ملی، مدیریت جهادی

مقدمه

دنیای اسلامی یا تمدن نوین اسلامی براساس بیانات رهبر معظم انقلاب، انقلاب اسلامی در حال حاضر در گام سوم، یعنی ساخت دولت اسلامی قرار دارد. ساخت نظام اسلامی در ابتدای انقلاب و براساس آرمان ها و اهداف بنیان گذار انقلاب که برگرفته از منابع اسلامی بود، با موفقیت انجام شد، اما این سوال مطرح می شود که چرا علی رغم سپری شدن سه دهه از انقلاب اسلامی هنوز گام سوم تحقق نیافته است؟ بی تردید در این روند وقتی نقش عوامل مختلف برای این منظور بررسی می شود دلالت بر این حقیقت دارد که از انگیزه مردم در حفظ و تدوام و تعمیق انقلاب، نقش رهبری در هدایت کلان آن، وجود منابع و ظرفیت های نظام و سرمایه انقلاب در تحقق بخشی گام سوم کاسته نشده است. در این میان، به نظر می رسد حلقه مفقوده این روند، نوع و سبک مدیریت بوده که با فراز و نشیب هایی روبرو بوده است.

مفهوم رفتار جهادی در اقتصاد

رفتار جهادی در اقتصاد مفهومی ارزشی در فرهنگ اسلامی است که بیانگر تلاش و مجاهدت مقدس در عرصه های مختلف اقتصادی است در دهه های گذشته نیز شاهد حضور این مفهوم به همراه موضوعاتی از قبیل جهاد نظامی، جهاد سازندگی، جهاد علمی، جهاد فرهنگی و... بودیم. خاستگاه مفهومی جهاد، ایثار و تلاش مضاعف در جهت جلب رضایت باری تعالی است. اضافه شدن کلمه جهاد به دیگر مفاهیم و موضوعات موجب ارتقا و تعالی معنای آن موضوع می شود. رفتار جهادی در اقتصاد به معنای کار و کوشش ایثارگرانه با قصد قربت در صحنه جنگ اقتصادی با دشمن است، بر این مبنا لزوم تحول و تغییر نگاه و رویکرد به مقوله اقتصاد ضرورت می یابد.

تحقق رفتار جهادی در اقتصاد نیازمند تحول در فرهنگ اقتصاد

مادامی که خاستگاه فرهنگ اقتصاد بر پایه مفاهیمی همچون سود محوری، سرمایه سالاری و تکاثرگرایی استوار باشد و کارشناسان و مدیران اقتصاد وفادار به آن دسته معادلات باشند، جهاد اقتصادی مورد نظر نظام اسلامی تحقق پیدا نخواهد کرد. به عبارت دیگر هرگاه مفاهیم، تعاریف، سیاست ها، قوانین، ساختارها، ضوابط و مدیریت اقتصاد، حول محور اقتصاد سرمایه داری تعریف شود نمی توان از تولید ثروت بر پایه جهاد، اخلاص و ایثار حرفی به میان آورد، پس می توان نتیجه گرفت، کیفیت و نوع فرهنگ حاکم بر اقتصاد است که می تواند پذیرای مفهوم ارزشی جهاد باشد یا نباشد. بر این اساس در بین متغیرهای نظام های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی، فرهنگ اصلی ترین و با اهمیت ترین متغیر محسوب می شود لذا شکل دهنده و جهت دهنده به دیگر نظام ها از جمله اقتصاد است.

برای برون رفت جامعه اسلامی از تحریم، تهدیدات و جنگ اقتصادی دشمن علیه نظام اسلامی باید استراتژی اقتصادی را حول محور استراتژی جنگ فرهنگی باز تعریف نمائیم در این صورت عرصه اقتصادی نیز همچون عرصه فرهنگ، صحنه کارزار و جنگ می باشد. بنابراین اگر جنگ اقتصادی دشمن توسط مسئولین و مردم به طور صحیح درک نشده باشد و اگر جهاد اقتصادی صرفا معطوف به رشد مادی و رفاه و بالارفتن قدرت مادی همچون کشورهای ژاپن و چین فرض شود مفهوم جهاد اقتصادی از معنای اصلی خود تهی شده و جهاد در معنایی به کار برده خواهد شد که بیشتر شبیه یک مسابقه است تا جنگ، در فصل جهاد و فرض هجمه و هجوم دشمن حتمی است و در آن صحنه درگیری جبهه حق و باطل با همدیگر در حال تقابل هستند، در صورت درک چنین مسئله ای است که می توان از همه آحاد، اصناف و اقشار انتظار داشت که در عرصه اقتصاد تا مرز شهادت فعالیت نمایند و تولید، توزیع و مصرف جامعه را در جهت برتری جبهه حق بر باطل به حرکت درآورند.

تحلیل فرهنگ اقتصاد و اقتصاد فرهنگ

از محورهای مهم دیگر در عرصه اقتصاد اسلامی، اقتصاد فرهنگ است که شامل کلیه منابع انسانی، مالی، تجهیزات، سخت افزار، فضا و امکانات می باشد. اقتصاد مربوط به بخش فرهنگ نقش موثری در پیشرفت فرهنگ اسلامی در سطوح مختلف جامعه دارد. حال اگر توسعه اقتصاد فرهنگ مبتنی بر فرهنگ اقتصادی منبعث از اسلام نباشد، نه تنها موجب پیشرفت جامعه اسلامی نمی شود، بلکه به عنوان یک اهرم بازدارنده و مخرب عمل می کند و مانع پیشرفت فرهنگ اسلامی در تمامی ابعاد

خواهد شد. پس اگر فرهنگ اسلامی را پایه و اساس شکل گیری تمامی پدیده ها از جمله نظام اقتصادی بدانیم، آنگاه در خواهیم یافت اقتصاد فرهنگ تابعی از فرهنگ اقتصاد می باشد. که امروزه از آن بعنوان مکتب اقتصادی یاد می شود پس جهاد اقتصادی یکی از ارکان مکتب اقتصاد اسلامی است و دیگر ارکان شامل عدالت اقتصادی، تدبیر معیشت و عقلانیت اقتصادی، الگوی تولید، توزیع و مصرف اقتصادی است. ارکان مذکور اصطلاحاً فرهنگ اقتصاد نامیده می شود. حال اگر اقتصاد خالی از این ارکان باشد دیگر نمی توان آن را اقتصاد اسلامی نامید پس اسلامیت اقتصاد متقوم به وجود معنویت، عدالت، عقلانیت در عرصه تولید، توزیع و مصرف ثروت، برخاسته از فرهنگ اسلامی است. فرهنگی که بر پایه معنویت، عدالت و عقلانیت دینی بنا شود، فرهنگ سالم، مقتدر و بالنده خواهد بود. آنگاه حضور و جریان این فرهنگ در سایر ابعاد جامعه از جمله حضور فرهنگ در نظام سیاسی، حضور فرهنگ در نظام فرهنگی و حضور فرهنگ در نظام اقتصادی موجب سلامت نظام سیاسی، فرهنگی و اقتصادی می شود. پس در مرحله اول بوسیله فرهنگ دینی کلیه نظامات جامعه را باید مهندسی کرد و در مرحله دوم وقتی که آن نظامات شکل گرفتند یعنی هرگاه نظام اقتصادی بر پایه فرهنگ دینی تعریف و مهندسی شد آنگاه اقتصاد سیاست، اقتصاد فرهنگ و اقتصاد در حوزه اقتصاد نیز پاک، تعالی بخش و سالم و بالنده خواهند بود و می تواند در خدمت اهداف متعالی و روح بخش اسلام باشد.

بسترهای لازم برای توسعه اقتصاد فرهنگ

در سه دهه گذشته اقتصاد فرهنگ به لحاظ کیفی و کمی از وضعیت مناسبی برخوردار نبوده و نسبت به تخصیص منابع (انسانی، ابزاری و بودجه ای) بخش فرهنگ بی توجهی شده است، اما نباید مشکل اساسی در حوزه فرهنگ را فقط متوجه کمبود منابع مالی در این حوزه دانست، بلکه غفلت و بی توجهی نظام کارشناسی به حوزه فرهنگ به عنوان متغیر اصلی در تنظیم برنامه های توسعه کشور بوده است.

تغییر این نگرش مستلزم فرهنگ سازی، ظرفیت سازی و مفهوم سازی جدید در نظام مدیریت و کلان دستگاه های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی است، که با همت و پیگیری مقام معظم رهبری با طرح نظریه مهندسی فرهنگی از سال ۸۰ در تمام سطوح تصمیم گیری، تصمیم سازی و عملیاتی کشور به مسئله اصلی تبدیل شده و حرکت پرشتاب به سوی طراحی و مهندسی نقشه جامع علمی، نقشه مهندسی فرهنگی، پیوست فرهنگی، نقشه جامع تعلیم و تربیت و... صورت گرفته و ادامه دارد. لذا اقدام برای توسعه اقتصاد فرهنگ، که در سال های اخیر شاهد آن بودیم به صورت هدفمند و براساس نقشه جامع انجام نشود، نه تنها فرهنگ کشور را در مسیر مطلوب قرار نخواهد داد بلکه تبدیل به ضد فرهنگ نیز خواهد شد.

الف) سبک های مدیریت در فرایند انقلاب اسلامی

۱. سبک مدیریت غیر جهادی با ویژگی های نظیر:
 - ۱-۱. دارای مبانی برون دینی و برون مرزی
 - ۱-۲. تصلب در اعمال روش های علمی در مدیریت بدون لحاظ تعهد و معنویت
 - ۱-۳. سود محوری
 - ۱-۴. خاص گرایی و نداشتن باور عمیق به توان سایر منابع انسانی
 - ۱-۵. رفاه طلبی و عافیت طلبی
 - ۱-۶. عدم دغدغه مردمی و درد مردم نداشتن
 - ۱-۷. نگاه به مدل های مدیریتی رایج غربی
 - ۱-۸. بی توجهی و عدم باور به عدالت اجتماعی
۲. سبک مدیریت جهادی با ویژگی های نظیر:
 - ۲-۱. مبتنی بر تفکر اسلام ناب و تلاش برای گسترش ارزشهای دینی
 - ۲-۲. محصول و مولود انقلاب اسلامی

- ۲-۳. تکلیف گرایی معطوف به نتیجه
- ۲-۴. عقلانیت و درایت محور توأم با اخلاق و معنویت
- ۲-۵. دانش پایه همراه با تعهد و برخورداری از نیروی انسانی متعهد، متخصص و با انگیزه
- ۲-۶. آرمان گرایی واقع‌بینانه
- ۲-۷. ایثار و اخلاص و تقید به اخلاق اسلامی در فعالیتهای سازمانی
- ۲-۸. باور عمیق به توانایی فردی، گروهی و ملی و اعتماد به جوانان و برقراری ارتباط سالم و سازنده میان مردمی و مسئولین جهادی
- ۲-۹. کار و تلاش بی فقه با نیت الهی و مبتنی بر علم و درایت و قرار دادن رضای حق در انجام کارها، تلقی عبادت از کار،
- ۲-۱۰. استفاده از همه ظرفیتهای و راه‌های میان‌بر برای رسیدن به هدف
- ۲-۱۱. روحیه مبارزه با فقر و عشق به محرومان

ب) ضرورت مدیریت جهادی در دهه چهارم انقلاب

۱. قرار گرفتن در مرحله ساخت دولت اسلامی
۲. درس آموزی و عبرت از کارکرد مدیریت‌های غیرجهادی در فراز نشیب روند انقلاب اسلامی
۳. ضرورت کاهش فاصله رشد و پیشرفت با رقبای جهانی
۴. ضرورت تحقق اهداف مندرج در سند چشم‌انداز
۵. عبور از انباشت مشکلات در حوزه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی
۶. مقابله با فشارهای بی‌سابقه قدرت‌های سلطه‌گر
۷. تداوم ارزش‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی
۸. اقتضای اقتصاد مقاومتی
۹. و

ج) موانع مدیریت جهادی

۱. عدم درک لازم از ابعاد، ماهیت و ضرورت‌های مدیریت جهادی بویژه در دهه چهارم انقلاب
۲. وجود رویکردهای متعارض و بی‌اعتقاد به مدیریت جهادی و نفوذ تفکرات و ایده‌های روشنفکری غرب‌گرا
۳. عملکرد برخی از مدیران منتسب به نیروهای ارزشی و سوء استفاده مخالفان مدیریت جهادی
۴. وجود غفلت‌ها در میان مسئولان و بی‌توجهی به دغدغه‌ها و رهنمودهای رهبر معظم انقلاب
۵. عدم بازتولید صحیح ایده و تفکر جهادی از دهه ۱۳۷۰ به بعد توسط مسئولان، نخبگان، رسانه‌ها و مراکز علمی، پژوهشی و آموزشی
۶. و

د) مصادیق مدیریت جهادی

- ۱- اقدامات جهادی در محرومیت زدایی از روستاها و مناطق محروم در ابتدای انقلاب
- ۲- مدیریت هشت ساله دفاع مقدس
- ۳- محرومیت زدایی با طرح جهاد سازندگی پس از سالهای دفاع مقدس
- ۴- مدیریت بحران‌های طبیعی مثل زلزله بم

- ۵- پیشرفت فن آوری هسته ای، نانو تکنولوژی، سلول های بنیادی، هوا و فضا و...
۶- و...

و) دستاوردهای مدیریت جهادی

- ۱- افزایش کارآمدی حکومت دینی و نظام اسلامی در اداره جامعه.
- ۲- ارتقای ضریب امنیت ملی از طریق کسب رضایتمندی مردم.
- ۳- تولید قدرت نرم در ابعاد مختلف و خنثی سازی تهدیدات نرم
- ۴- شکوفا سازی خلاقیت های فردی و نوآوری.
- ۵- شناخت و به فعل رساندن ظرفیت های نهفته.
- ۶- نقش آفرینی بیش از پیش مردم در فرآیند پیشرفت و توسعه.
- ۷- حاکمیت یافتن روحیه ایثارگری و باورها و آموزه های اسلامی

گنجینه گهربار بجای مانده از فرمایشات خردمندانه حضرت امام بستر اصلی را برای بازیابی معیارها و جهت گیریهای مبنایی وزارت جهاد کشاورزی در زمینه های مختلف فراهم می کند. به همین سبب شناخت ابعاد و زوایای گوناگون روحیه جهادی از منظر بانی آن همیشه و خاصه در شرایط فعلی پس از ادغام و تحولات حاصل از آن ضرورتی است انکارناپذیر. به این منظور ما در مقاله حاضر با سیری اجمالی در گستره افکار امام عظیم الشان به تشریح فرهنگ جهادی بعنوان طریقتی نوین عناصر اساسی آن جهت گیریها و بایسته های آن و بطور کلی معیارهای بنیادین این فرهنگ پرداخته ایم.

کلام اول

قل انما اعظکم بواحدہ آن تقوموا لله مثنی و فردی

اندیشه های تابناک حضرت امام - بزرگ جهادگر عصر ما - در زمینه فرهنگ و روحیه جهادی گنجینه گرانبهایی برای نیل به توفیقات مضاعف و فزاینده جهاد کشاورزی است. به همین علت می توان گفت ژرف نگری در رهنمودهای امام راحل منشور حرکت و تلاش جهادگران را در مسیر زندگی شغلی شان بخوبی نمایان می کند. این مهم بعلاوه تاکیدات مقام معظم رهبری مبنی بر ضرورت تقویت فرهنگ جهادی ما را بر آن داشت تا با کالبد شکافی فرامین حضرت امام از سال ۵۸ تا ۶۸ معیارهای بنیادی این فرهنگ عناصر اساسی جهت گیریهای کلی و بایسته های آن را استخراج و ارائه نمائیم. امید است در این زمینه توفیق لازم حاصل شده باشد.

فرهنگ جهادی طریقتی نوین

در نخستین صبحگاهان پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی که نسیم تحول و امید و سرافرازی و آبادانی ملت و کشور وزیدن گرفت و بیرق استقلال و آزادی بر بامسرای این دیار به اهتزاز درآمد جهادگر بزرگ امت ما - خمینی کبیر - بانگ سازندگی و نوسازی سرداد و فریاد برآورد که "خرابیها زیاد هست و ما باید به همت ملت آن خرابیها را ترمیم کنیم... همه قشرهای ملت زن و مرد پیر و جوان دانشگاهی و دانشجو مهندسان و متخصصان شهری و دهاتی همه با هم باید تشریک مساعی کنند و این ایران را که خراب شده است بسازند... و سازندگی و جهاد سازندگی را شروع کنند." این فرمان آغازی بود بر طریقتی نوین بنام "فرهنگ جهادی" که با دم مسیحایی خورشید جماران پی ریزی شد و طی سالیان چند در پیچ و خم حوادث و رویدادهای بیشمار انقلاب و در عرصه ها و میادین مختلف خدمت رسانی به مناطق محروم و دفاع مقدس و در کوران عداوتهای ضد انقلاب و شهید و مجروح شدن جمعی از جهادگران شجاع این فرهنگ نوین سازمانی چنان تکوین تکمیل و صیقل یافت که متمایز و برتر از همه فرهنگهای سازمانهای سنتی و وارداتی و ناکارآمد پیشین گردید.

عناصر اساسی فرهنگ جهادی

فرهنگ جهادی بر سه عنصر کلی و اساسی استوار است که بدون این عناصر شاکله وجودی آن از میان می رود.

این عناصر عبارتند از:

اول) عشق به ارزشهای مقدس اسلام ناب محمدی اسلامی که به زعم امام راحل "غرب و در راس آن آمریکای جهانخوار و شرق در راس آن شوروی جنایتکار را به خاک مذلت خواهد نشاند. (که خوشبختانه شوروی سابق چنین شد و آمریکا نیز چنین خواهد شد) اسلامی که پرچمداران آن پابرهنگان و مظلومین و فقرای جهانند و دشمنان آن ملحدان و کافران و سرمایه داران و پول پرستانند. اسلامی که طرفداران واقعی آن همیشه قدرتمندان بازیگر و مقدس نمایان بی هنرنند"

در فرهنگ جهادی اسلام راستین اسلام ناب محمدی است و به لحاظ همین ویژگی است که حضرت امام خطاب به حاملان این فرهنگ می فرماید: "فرزندان عزیز جهادی ام! به تنها چیزی که باید فکر کنید به استواری پایه های اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم است"

دوم) عشق به امام و ولایت در تار و پود فرهنگ جهادی اطاعت از امام و ولایت موج می زند و چنان شور و نشاطی در وجود جهادگران ایجاد می کند که همچون رایحه دل انگیز جنة الماوی شیفتگان را مجذوب خود می نماید بطوریکه با هر فرمان او سر از پا نشناخته و چون پیروان موسای کلیم به هر بحر و بر پرخطری پا می نهند. از سازندگی روستاها و سنگر سازی دفاع مقدس و بازسازی مناطق جنگ زده گرفته تا خطه های سیل زده زلزله زده و محروم واقصی نقاط دور افتاده عرصه گامهای مستحکم و سازنده آنان است.

براستی که تعبیر دل نشین "از تو به یک اشاره از ما بسر دویدن" مصداق بارز چنین فرهنگی است. چنانکه رهبر معظم انقلاب نیز بر این نکته تصریح فرموده اند که جهادگران عاشق امامند و رگ جانشان به امام وصل است.

به همین علت بود که حضرت امام از همان ابتدا نماینده ای از سوی خود در میان جهادگران تعیین کردند که نقش اساسی در برقراری ارتباط متقابل و استحکام و استقرار فرهنگ جهادی ایفا نموده است

سوم) عشق به خدمتگزاری خالصانه بدون شک شیفتگی به اسلام ناب و ولایت بستر ساز عشق دیگری است که همان "خدمتگزاری به مردم" می باشد. چرا که در فرهنگ جهاد کار نه فقط یک وظیفه صرف اداری بلکه امری مقدس و عبادی شمرده می شود. در حقیقت فلسفه اجرایی همه سیاستها طرحها برنامه ها و پروژه های سازمانی در فرهنگ جهاد خدمت خالصانه و صادقانه به مردم خصوصا محرومان و مستمندان است. به همین سبب در فرهنگ جهاد خدمت خالصانه به بندگان خدا و رفع مشکلات و مصائب آنان و تامین نیازهای اساسی شان عبادت محسوب می گردد.

چنانکه کارنامه درخشان این فرهنگ حاکی از آن است که وجب به وجب نقاط دورافتاده و ناشناخته و محروم این مرز و بوم مزین به تلاش و پیکار جهادگران میباشد. بطوری که ستمدیدگان و خان گزیده ها و روستائیان عزیز هنوز خاطرات خوش آن دوران را در محافل خود زمزمه می کنند.

براستی چه زیبا امام بزرگوار در آخرین پیام خود عنصر خدمتگزاری جهادگران را توصیف کرده است: "عشق جهاد در خدمت به اسلام و مردم چشم دل عشاق خدمت به دین و مردم را روشن نموده است. شجاعت دلیرمردان و شیرزنان جهادی مان در جهادمان علیه کفر و بیداد زبانزد خاص و عام است. وسعت دامنه گذشت و اینثار مردان و زنان جهاد جنگ و صلح بزرگ و کوچک فقیر و غنی این مرز و بوم را فرا گرفته است"

جهت گیری های بنیادی فرهنگ جهادی

براساس رهنمودهای حضرت امام دو جهت گیری اساسی برای فرهنگ جهادی وجود دارد که جهادگران می بایست همه فعالیتها و برنامه های خود را معطوف به آن دو نمایند.

۱ - جهت گیری اعتقادی: در عرصه اعتقادی فرهنگ جهاد در مسیر استوار کردن و ترویج و تحکیم اسلام ناب محمدی (ص) پیش می رود. تا آنجا که حضرت امام خطاب به فرزندان جهادی خود می فرمایند به تنها چیزی که باید فکر کنید استواری پایه های اسلام ناب محمدی (ص) است.

به همین علت امام بزرگوار کرارا حاملان فرهنگ جهاد را توصیه به خودسازی اخلاص در کارها جهاد با نفس و پرهیز از انحراف نموده اند. بنابراین جهت گیری اعتقادی مهمترین نوع جهت گیری در فرهنگ جهادی است و معیار اصلی سنجش ارزشی بودن و قداست فعالیتها و هر نوع رفتار سازمانی بحساب می آید.

۲ - استقلال واقعی: حضرت امام همواره بر بریدن رگه های وابستگی به خارج و خود کفا کردن کشور که همان استقلال واقعی است بخصوص در بخش کشاورزی و امنیت غذایی تاکید نموده اند. در حقیقت امام راحل سمت و سوی همه سیاستها و برنامه های فرهنگ جهادی را از بعد اجرایی تنها و تنها نیل به خودکفایی و استقلال می داند نه چیز دیگر. چنانکه در آخرین پیام خود خطاب به جهادگران فرموده اند: "امیدوارم که از سیاست صحنه های سخت نه شرقی و نه غربی جمهوری اسلامی عبور کنید که اگر ایران را بر پایه استقلال واقعی پایه ریزی نکنیم هیچ کاری نکرده ایم" در جای دیگر می فرمایند: "ما باید خودکفا بشویم در همه چیز منجمله در قضیه کشاورزی" و باز در جای دیگر تاکید می کنند: "مسئله کشاورزی در کشور ما در راس امور است. به حمدالله مملکت از نظر منابع طبیعی همه چیزش خوب است. آب و زمین خوب دارد و مردمش آگاه و در فکر کشاورزی هستند" و "آن عده ای که می گویند از نظر کشاورزی نمی شود خودکفا شد اطلاع دقیق ندارند" بطوریکه "ایران می تواند یکی از استانهایش مال خودش را کفاف بدهد و مابقی صادر شود"

بایسته های فرهنگ جهاد

حال باید دید چگونه می شود هم عناصر اساسی فرهنگ جهاد را حفظ نمود و هم جهت گیریهای اعتقادی و اجرایی آن را جامه عمل پوشاند. به این منظور نیز می توان با غور در گلشن اندیشه های پر فیض امام راحل بایسته های زیادی را استخراج و بعنوان ملزومات فرهنگ جهادی ارائه نمود که بی تردید جهادگران یا حاملان این فرهنگ تنها با تمسک به این بایسته ها می توانند هم بر توفیقات اعتقادی خود یعنی استواری پایه های اسلام ناب محمدی بیفزایند و هم توفیقات اجرایی خود را که نیل به استقلال و خودکفایی است افزایش دهند. برخی از این بایسته ها از منظر امام عبارتند از:

- ۱ - توجه داشتن به خدا و اخلاص در کارها
- ۲ - خودسازی و جهاد با نفس یا جهاد اکبر در کنار تلاش و سازندگی
- ۳ - پرهیز از انحراف تخریب شلوغ کاری و امور خلاف مصلحت اسلام و انقلاب
- ۴ - داشتن روحیه اخوت اسلامی و همه با هم برای پیشبرد امور (به عبارت دیگر توجه به اصل مشارکت و مردم گرایی دینی)
- ۵ - رعایت قانون و انجام وظیفه و اجتناب از تداخل در سایر امور
- ۶ - تلاش بی وقفه و مستمر در کارها
- ۷ - داشتن روحیه گذشت ایثار و فداکاری
- ۸ - سنگرز بی سنگر بودن در عرصه جنگ و دفاع (متناسب با شرایط و در عرصه های گوناگون)
- ۹ - اشتیاق خدمت به اسلام و مسلمین بخصوص محرومان جامعه
- ۱۰ - داشتن روحیه شجاعت و دلیری در انجام کارها
- ۱۱ - تلاش و پیکار بر علیه فقر و تنگدستی و رذالت و ذلت
- ۱۲ - کوشش برای نیل به آزادی و استقلال و خودکفایی واقعی بویژه در بخش کشاورزی
- ۱۳ - داشتن روحیه شور و نشاط اسلامی در کارها
- ۱۴ - آشنایی با علوم جدیدی که برای خدمت به مردم و آبادانی مملکت مفید است
- ۱۵ - اعتقاد به اولویت کشاورزی در توسعه کشور
- ۱۶ - الگو و نمونه شدن جهادگران برای سایر جوانان مسلمان و متعهد
- ۱۷ - انجام بیشترین خدمات با کمترین امکانات (خدمت بیشتر توأم با صرفه جویی در بیت المال)
- ۱۸ - اطلاع رسانی اقدامات ارزنده فرهنگی و عمرانی از طریق صدا و سیما

- ۱۹ - بهره مندی از جمیع عوامل تاثیرگذار از جمله رسانه ها و نفوذ روحانیون برای جلب توجه و اعتماد مردم
- ۲۰ - تقویت روح ایمان در میان مخاطبان
- ۲۱ - اجتناب از دلسردی در هنگام بروز کسری بودجه یا مشکل در امور
- ۲۲ - نجات مظلومین از ظلم و گرفتاری
- ۲۳ - کوشش جهت انجام کارهای بسیار خوب و عالی برای اسلام و مسلمین
- ۲۴ - عبادت شمردن خدمت به مستمندان و محرومان جامعه
- نظر حضرت امام که بانی و مبتکر اصلی فرهنگ و روحیه جهادی در عصر حاضر است جهاد شمایل دنیای آزادی و استقلال در عرصه کار و تلاش و پیکار علیه فقر و تنگدستی و رذالت و ذلت است.
- همین فرهنگ جهادی بود که بزرگترین آبرو را به انقلاب اسلامی داد و باز همین فرهنگ بود که نهال انقلاب را در روستاها و شهرهای دورافتاده به گه‌ل نشاند.
- لذا نباید تردید به خود راه داد که بازگشت به فرهنگ جهادی ضرورتی است انکارناپذیر بطوریکه بارها این مهم توسط رهبر معظم انقلاب نیز مورد تاکید قرار گرفته است. چنانکه معظم له در یکی از سخنرانی های خود قبل از ادغام این وزارتخانه توصیه فرمودند که ارزشهای جهادی در وزارتخانه جدید حاکم شود و باز در سخنرانی دی ماه سال ۸۲ خود ضمن یادآوری این نکته که "آنچه انقلاب اسلامی به مردم ما داد فرهنگ جهادی بود. فرهنگ جهادی در همه صحنه ها و عرصه ها به کار می آید و در زمینه کارهای زیربنایی کشاورزی و دامداری و امثال اینها هم از اول انقلاب روح و فرهنگ جهادی وارد میدان شد" تاکید نمودند که "ما این روحیه را باید حفظ کنیم. این روحیه با کار علمی و نظم تشکیلاتی هیچ منافاتی ندارد بلکه اتفاقا کار علمی را هم همین روحیه جهادی بهتر میکنند... آن جایی که حرکت و روح جهادی وجود دارد انسان در ایمان آرمان و خدمت به دیگران حل می شود و خود را فراموش می کند. این روحیه را باید در جامعه تقویت کرد. کشاورزی و دامداری ما با این روحیه رونق واقعی خود را پیدا خواهد کرد. " فرمایشات مقام معظم رهبری حاکی از نگرانی ایشان در این زمینه است. این نگرانی که به وضوح می توان در سخنرانی دی ماه سال ۸۲ معظم له مشاهده کرد.
- امید است مجموعه قوانین ساختارها و بسترهای سازمانی و پرسنلی در وزارت جهاد کشاورزی چنان تدوین و تعریف شوند که هر روز بیش از گذشته روحیه جهادی در این تشکیلات و نظام بوروکراسی کشور تقویت گردد.
- در پایان با ذکر دو توصیه از سفارشات و وصایای حضرت امام مطالبم را به پایان می برم:
- الف) امیدوارم که از سیاست صحنه های سخت نه شرقی نه غربی جمهوری اسلامی عبور کنید که اگر ایران را بر پایه استقلال واقعی پایه ریزی نکنیم هیچ کاری نکرده ایم.
- ب) وصیت من به همه آن است که با یاد خدای متعال به سوی خودشناسی و خودکفایی و استقلال با همه ابعادش به پیش و بی تردید دست خدا با شماس است اگر شما در خدمت او باشید و برای ترقی و تعالی کشور اسلامی به روح تعاون ادامه دهید.
- نتیجه گیری:**

در دنیای امروز نزاع های بین المللی از عرصه نظامی به عرصه اقتصادی کشیده شده است، نمونه مساله روسیه و اوکراین نمونه واضحی است. در این ماجرا علی رغم آنکه روسیه با وارد کردن نیروهای نظامی خود در منطقه کریمه، غرب را تهدید نمود اما پاسخ غرب به آن اقتصادی و از نوع تحریم بود، این ماجرا به خوبی نشان می دهد که اساس نزاع های آینده در عرصه بین الملل اقتصادی است، از همین رو جمهوری اسلامی نیز که تقابل جدی با مستکبرین بین الملل دارد نیاز مبرم به قوی شدن اقتصاد و مقام شدن آن در مقابل هجمه های دشمن دارد.

فرهنگ جهادی را در تحلیل نهایی می توان تداوم شیوه نگرشی دانست که مردم یک کشور درباره تحولات داخلی ، منطقه ای و جهانی دارند و از این رو به نظر می رسد برای فهم معقول فرهنگ جهادی در ایران ابتدا از فعل انفعالات ، زیر بناها و نظام انگیزشی ایرانیان نگرش و درک پیدا کرد جستجو کرد . به عبارت بهتر یافتن پاسخی این پرسش که چرا ایرانیان تمایل به

سخت کوشی برای نیل به آرمان ها و اهدافی دارند که در شرایط عادی امکان چندانی برای تحقق آنها متصور نیست ، می تواند تا حدود زیادی ماهیت ، تکوین ، توسعه و پویای فرهنگ جهادی را در ایران تبیین کند .

منابع و مأخذ

- ۱- فرمایشات حضرت امام از صفحات متعدد "کتاب امام خمینی (ره) و جهاد سازندگی" - تألیف غلامرضا خارکوهی - چاپ موسسه تنظیم و نشر آثار امام نقل شده است.
- ۲- فرمایشات مقام معظم رهبری از "کتاب ده سال تلاش" (چاپ وزارت جهاد سازندگی) و "مجله پیام جهاد کشاورزی" - شماره ۲۵ نقل گردیده است.
- ۳- بازسازی فرهنگ و مدیریت جهادی متناسب با تحولات محیطی، علیرضا زواره، دومین همایش ملی فرهنگ و مدیریت جهادی، ۱۳۸۸
- ۴- بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای شورای عالی انقلاب فرهنگی، ۱۹ آذر ۹۲
- ۵- بیانات رهبر معظم انقلاب در حرم مطهر رضوی، ۱ فروردین ۹۳.
- ۶- بیانات رهبر معظم انقلاب در جلسه‌ی تبیین سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، ۲۰ اسفند ۹۲.
- ۷- پیام نوروزی رهبر معظم انقلاب به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۳، ۲۹ اسفند ۹۲.
- ۸- پیام نوروزی رهبر معظم انقلاب به مناسبت آغاز سال ۱۳۸۶، ۱ فروردین ۸۶.
- ۹- فرمایشات حضرت امام از صفحات متعدد "کتاب امام خمینی (ره) و جهاد سازندگی" - تألیف غلامرضا خارکوهی - چاپ موسسه تنظیم و نشر آثار امام.
- ۱۰- فرمایشات مقام معظم رهبری از "کتاب ده سال تلاش" (چاپ وزارت جهاد سازندگی)
- ۱۱- مجله پیام جهاد کشاورزی - شماره ۲۵
- ۱۲- وبسایت های تخصصی اقتصادی و فرهنگی:

SID

ابزارهای
پژوهش

سرویس ترجمه
تخصصی

کارگاه های
آموزشی

بلاگ
مرکز اطلاعات علمی

سامانه ویراستاری
STES

فیلم های
آموزشی

کارگاه های آموزشی مرکز اطلاعات علمی

کارگاه آموزشی
آموزش مهارت های کاربردی در تدوین و چاپ مقالات ISI

آموزش مهارت های کاربردی
در تدوین و چاپ مقالات ISI

کارگاه آموزشی
روش تحقیق کمی

روش تحقیق کمی

کارگاه آموزشی
آموزش نرم افزار Word برای پژوهشگران

آموزش نرم افزار Word
برای پژوهشگران